H. M. 1935

Fig. 1. Skinnerup. Ydre, set fra Sydøst.

SKINNERUP KIRKE

HUNDBORG HERRED

Kirken, der er *Anneks*[1] til det residerende Kapellani i Tisted, ejedes o. 1630 og 1666 af Kronen[2]. 29. September 1721 blev Kirketienden med Reservation af Jus vocandi tilskødet Justitsraad Enevold Berregaard, og Kirken var i Privateje, indtil den overgik til Selveje 1. Januar 1915[3].

Sognet har tidligere (saaledes 1498[4]) været regnet til Hillerslev Herred.

Om den i Skibets Nordmur indmurede Billedkvader (Fig. 8) gaar det *Sagn,* at den forestiller en Hest, hvis Hale blev afsvedet af en Bjergmand; han maatte slippe Hesten, da den for over Nors-Skinnerup Skel[5].

I Sognet ligger en Mark, som Traditionen kalder »*Trom(s) Kirck*« eller »*Troms Kirkegaard«,* og hvortil visse Hekse rejste S. Hans Nat i Stedet for til Bloksbjerg. Navnet er sikkert opstaaet i Tilknytning til en Oldtidsbegravelse[6].

Kirkegaarden, hvis Terræn har svagt Fald mod Sydvest, hegnes af Kampestensdiger. En Indkørsel i Øst og Laager i Syd og Nord har svære, murede Piller af lignende Karakter som Vaabenhuset.

Bygningen bestaar af Kor og Skib fra romansk Tid, Vaabenhus vistnok fra 1698 og Taarn fra 1932. Orienteringen afviger mod Syd.

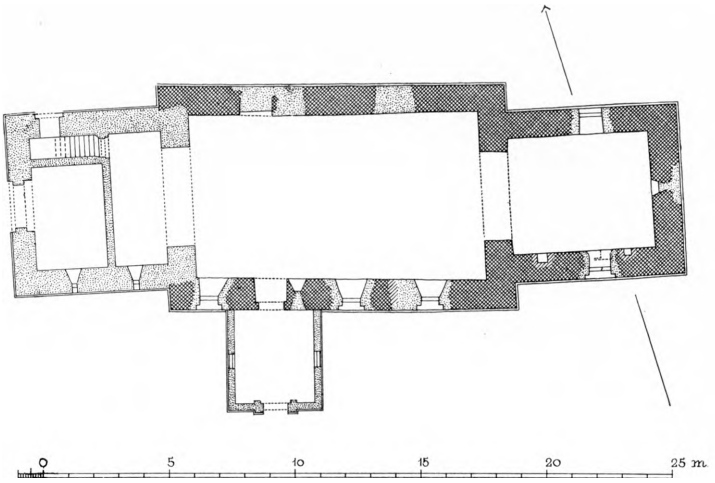

Fig. 2. Skinnerup. Plan. 1:300. Maalt af C. G. Schultz 1937.

Omkring den romanske *Granitkvaderkirke* har Terrænet hævet sig, saa at kun Sokkelprofilen (S. 361 Fig. 20), en Skraakant med lille Rundstav, er synlig. En enkelt Kvader under Skibets Sydøsthjørne har attisk Profil (S. 361 Fig. 19). Baade i Kor og Skib er enkelte af Sokkelkvadrene ualmindelig lange (3,80—3,90 m). Kvadrene er stærkt omsatte og Vinduerne mangelfuldt bevarede. I Koret ses Østvinduet som Vægniche (163 × 63 cm); udvendig, hvor det endnu 1875 stod velbevaret (M.-Petersen), er det helt udslettet ved en Omsætning af Kvadrene før 1886 (Uldall); Saalbænkstenen, der er indsat paa Hovedet andet Steds i Gavlen, prydes af to modstillede Løver udhugget i Planrelief (Fig. 12); Nedhugningen i dens Overside viser, at Vinduet har været 65 cm bredt og omgivet af en Rundstav. I Korets Sydmur findes en o. 170 cm lang, glat Saalbænk med Nedhugning til et Vindue af samme Bredde. Skibet, hvis Murhøjde er o. 4,80 m over Sokkelen, har sikkert haft to Vinduer i hver Langside, men af disse er kun Sydmurens vestre bevaret, lukket med Kvadre udvendig, hvor det omgives af en svagt markeret Rundstav, indvendig staaende som Blænding. Dets Lysning maa have været ganske smal, under 20 cm. 1875 var det tilsvarende Nordvindue endnu bevaret, og to Overliggere sad indmuret i Vaabenhuset (M.-Petersen). Vinduet maa være forstyrret inden 1886 (nævnes ikke af Uldall), og Overliggerne er maaske de samme, som nu findes ved Kirken. En lige afsluttet Monolit-Overligger (Fig. 11) med 66 cm's Spændvidde og Rundstav i Bueslagets Forkant laa indtil 1932 som Trinsten foran Vaabenhusdøren, men er nu indsat umiddelbart over Sokkelen paa Taarnets Sydside. En anden, uprofileret, foroven rundt afsluttet, med 68 cm's Spændvidde, henstaar ved Skibets Sydvesthjørne; den stammer sandsynligvis fra en indvendig Vinduesafdækning. Endvidere er der i Korgavlens Inderside, under Taget,

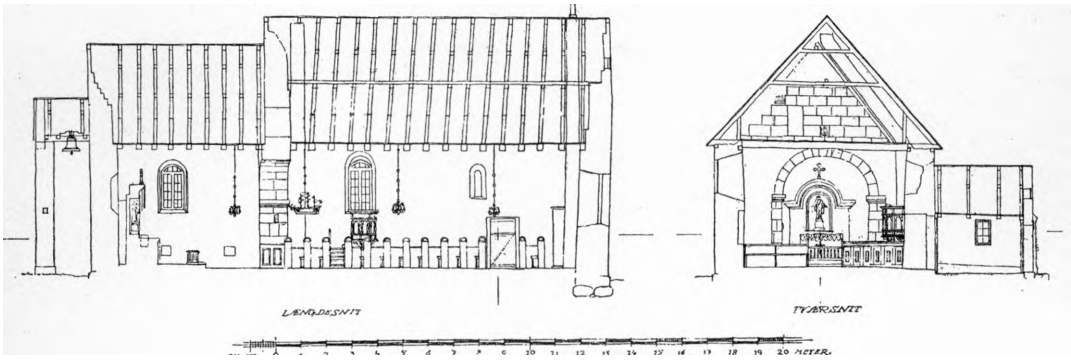

Fig. 3. Skinnerup. Længdesnit og Tværsnit før Taarnets Tilbygning. 1:300.
Maalt af Jens Foged 1930.

brugt seks Smigkvadre med rundstavprofileret Kant; her sidder desuden nogle Sten med almindelig Skraakant, maaske Rester af et forsvundet Gesimsskifte under Taget (sml. Tømmerby S. 167). Af Dørene er Syddøren, som har vandret, af Puds og Træværk skjult Overligger, endnu i Brug. Norddøren ses indvendig som Vægniche, men er ikke mere kendelig udvendig, hvor Vestkarmen indtil 1932 var bevaret i tre Skifters Højde. Dørens rektangulære, 37 cm høje, 174 cm lange Dæksten (Fig. 7) sidder nu i tredje Skifte over Sokkelen tæt ved Skibets Nordvesthjørne. Dens Planrelief forestiller en tobenet Drage, hvis indviklede Slyngninger udfylder hele Stenens Flade og hvis Snude-Nedhæng og kringleslyngede Hale er Mindelser om 1000-Tallets Stil. Midt paa Nordmuren sidder en anden Billedkvader (32 cm høj, 115 lang), i hvis ene Halvdel kraftigt fordybede Furer danner et halvvejs liggende, firbenet Dyr med tredelt Hale (Fig. 8). Ikke faa Kvadre har Stenhuggerfelter. I Korets Østmur et skævtstillet Rektangel (21 × 18 cm); i dets Sydmur en Hestesko (Fig. 5) og en ufuldstændig, mandelformet Figur (Skosnude?) ved Østenden af en 3,75 m lang, smal Kvader; i dets Nordmur et lunefuldt aftrappet Felt (Fig. 4). I Skibets Sydmur ses to andre, mandelformede Fordybninger (o. 9 cm brede, 20 lange), en lignende halv Figur og en større, mere kompliceret, trefliget (Fig. 6); ved østre Buefod af det bevarede, romanske Vindue ses et Felt med kamtakket Overkant; paa en af Skibets nordøstre Hjørnekvadre et Rektangel (9,5 × 7 cm).

Vestgavlen, der havde samme Tykkelse og Sokkel som Kirkens øvrige Mure

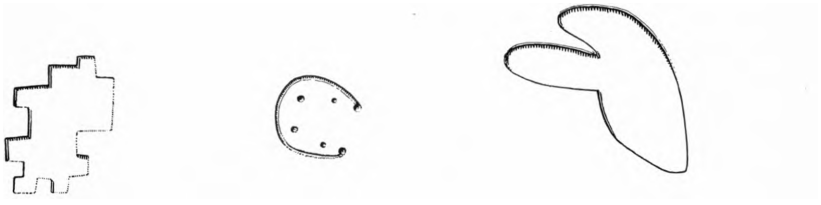

Fig. 4—6. Skinnerup. Stenhuggerfelter. 1:10 (S. 371).

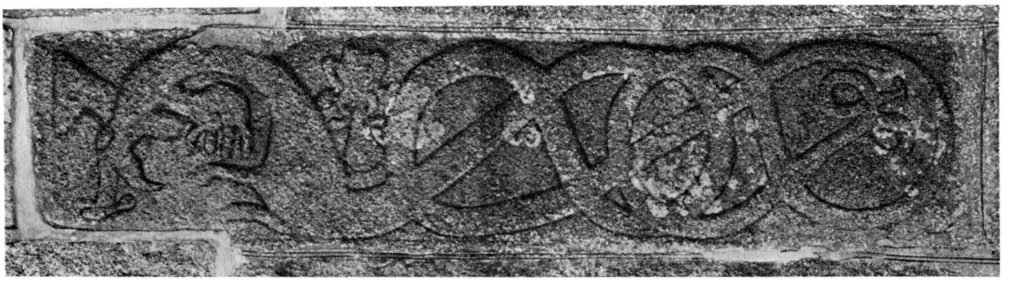

E. M. 1938

Fig. 7. Skinnerup. Norddørens Overligger. Slangens Konturer optrukket med sort. Retvendt (S. 371).

V. H. 1936

Fig. 8. Skinnerup. Billedkvader (S. 371, sml. S. 369).

J. Foged 1930

Fig. 9. Hoved i Triumfbuen (S. 372).

(Fig. 3), og derfor sandsynligvis var oprindelig, blev nedrevet ved Taarnets Opførelse.

I det *Indre,* hvor Væggene er kvaderklædte, staar den brede, trykket-runde Korbue nu uden synlig Sokkel. En Kvader i dens Nordvange har et fremspringende, o. 29 cm højt Reliefhoved (Fig. 9). Haaret er delt med Midtskilning, men iøvrigt uden Detailler; Munden er lille, Hage- og Overskæg er angivet med fordybede Linjer. Af Kragstenene, hvis Østender er glatte, er den søndre profileret som en omvendt Sokkelkvader; den nordre har attisk Profil, leddelt med en smal, svagt markeret Huling mellem to kraftige Rundled (S. 360, Fig. 3—4). I Korets Sydvæg er der tre firkantede Nicher, maaske dannet ved senere Udtagninger af Kvadre. Ogsaa Gavlenes indre Flader er kvaderklædte; i Triumfgavlens Vestside har en Kvader et lignende Hoved som Korbuens, men lidt mindre og grovere. En anden Kvader sammesteds har i et Hjørne et Stenhuggerfelt, o. 9 × 9 cm, paa de to Sider pynteligt indrammet af svage Tovstave, ved hvis Sammenstød en lille Cirkel.

Ændringer og Tilføjelser. Indtil 1932 fandtes der kun et enkelt Vindue paa Sydsiden af Skibet, falset til begge Sider, udvendig svagt spidsbuet, vistnok sengotisk (Fig. 3); i Vestgavlen sad der et fladbuet, indvendig smiget, nyere Vindue; begge havde Træ-Karme. Et lignende, smiget Vindue paa Nordsiden erstattedes mellem 1875 og 1886 af et fladbuet Vindue med Jernstel, og et

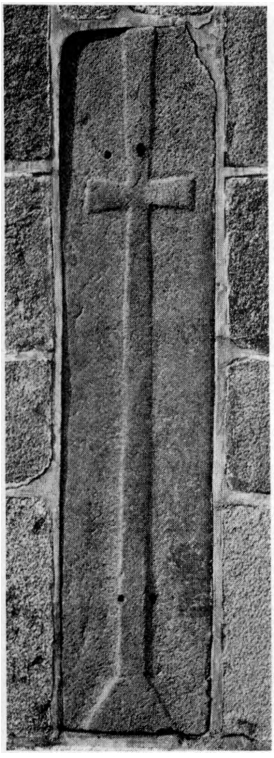

V. H. 1936

Fig. 10. Romansk Gravsten (S. 377).

V. H. 193«

Fig. 11. Skinnerup. Vinduesoverligger, indsat i Taarnets Sydmur (S. 370).

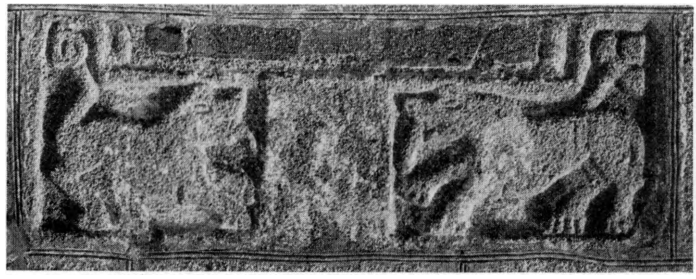

E. M. 1941

Fig. 12. Skinnerup. Vinduessaalbænk i Korets Østmur. Retvendt (S. 370).

tilsvarende indsattes længere mod Vest; 1932 blev de begge lukket med Kvadre. Af Kirkens nuværende Vinduer har det søndre i Koret falsede, rundbuede Karme af halvstore Sten (o. 1700?); det nordre er yngre, fladbuet, af smaa, gule Sten. Begge har Træ-Karme fra Begyndelsen af 1800'erne. I Skibets Sydside er der 1932 indsat to Vinduer svarende til Korets.

Det lille *Vaabenhus,* af smaa, røde Sten i Krydsskifte, er rimeligvis det samme, der opmuredes 1698 af Christen Spillemand (Rgsk.). Sokkelen har afrundet Profil; den fladrundbuede Dør flankeres af Lisener, hvorimellem Bueslaget ledsages af et fremspringende Prydskifte. Flankemurenes firkantede Vinduer er næppe oprindelige.

Et nyt *†Klokkehus* af Tømmer tilhuggedes 1706 (Rgsk.); før 1932 hang Klokken i en Galge muret op ad Østgavlen (Fig. 3).

Den noget summariske Skitse paa Matrikelkortet 1797 (Fig. 16), der gengiver Kirken med Taarn, maa være ukorrekt og opfattes som Signatur. Det 1932 tilbyggede *Taarn* (Arkitekt Jens Foged) er forneden af romanske Kvadre fra Vestgavlen, hvis Sokkelkvadre er suppleret med nye, foroven af Munkesten.

Bygningen staar med blanke Kvadermure. Hvidkalket er de østre Taggavle,

Korvinduerne og Tilbygningernes Murstensmure. Ældst af Tagværkerne er Skibets (Fig. 3), af spinkel Eg; Spærstivere og nedre Hanebaand er tappede, men de øvre er bladede (øksehugne Stregnumre med indtil 15 Streger). Alle Bygningsafsnittene er tækket med Bly.

KALKMALERIER

Ved Taarnets Tilbygning sporedes paa Vestenden af Skibets Nordvæg svage Farverester, rødbrunt, gult og sort, sandsynligvis fra 1500'erne. Bevaringstilstanden var saa slet, at det var umuligt at konstatere sammenhængende Figurer eller Ornamenter.

INVENTAR

Alterbord, romansk, af Granitkvadre, o. 75 cm fra Østvæggen, med skraakantet Monolitplade, 158 × 76 cm; i Oversiden er der en *Helgengrav,* hvis Relikviehul nu er cementfyldt; Fordybningen til den forsvundne Dæksten maaler 33 × 27 × 2—2,5 cm. Murværket er kalket.

†Alterdug, af blommet Fifskaft (sml. Tilsted S. 364) nævnt 1686 (Rgsk.).

Som *Altertavle* tjener en nymodens, muret Opbygning over Alterbordets Bagkant, med en Niche om Thorvaldsens Kristus i Gips. Af en sengotisk *†Altertavle*, som endnu 1875 stod paa Alteret, og paa hvis Ramme der læstes Frederik 4's Navnetræk, er bevaret Midtskabets tre o. 1510—20 skaarne Figurer (Fig. 13), o. 110—115 cm høje; en langskægget Helgen bærer en turbanlignende Hue og Kappe med Skulderslag; i højre Haand holder han en Bog, mens venstre er tom; 1875 siges han at have en Vandringsstav, men Abildgaards Tegning fra 1756 viser en Lanse, Apostlen Thomas' Attribut; endvidere to Helgeninder, Barbara med Bog og Kalk og Katharina med Sværdhæfte (Klingen mangler). I Kvindefigurerne er der en Række Borehuller foran, ned langs Midten. Nyere Staffering, fra o. 1800. Nu opstillede i Skibets Norddør.

Altersølv. Kalk, fra o. 1600, 21 cm høj. Foden har seks runde Tunger, den ene med en paanittet Krucifiksfigur; Skaftet er rundt, Knoppen flad med riflet Midtbaand og rundede Flige, brede vekslende med smalle. Under Foden er indridset: »Kalck o ... 27 L.«. Det udsvajende Bæger er fra o. 1850, stemplet: »Sund«. *Disk,* fra samme Tid som Bægeret, med Cirkelkors i Bunden. 1670 skænkedes en *†Kalk* og *†Disk* til Kapellanens Brug af sal. Margrete Doktor Rønnings (Rgsk. 1676 Tisted); i en Inventarfortegnelse fra 1739 (smst.) omtales Sættet som maadeligt, og paa Kalken var »udstukket«: »Margrethe sal. Peder Madsens i Thisted haver foræret og givet denne Kalk og Disk til Capellanen dersammesteds og siden hans Efterkommere Aar 1670«.

V. H. 1936

Fig. 13. Skinnerup. Figurer fra gotisk †Altertavle (S. 374).

Sygekalk, o. 1775, 10,8 cm høj, skænket af sal. Christen Knakkergaard (Rgsk. 1790 Tisted); den har rund Fod, rundt Skaft og flad, vandret delt Knop; Mestermærke for Hans Budtz Sommerfeldt, Guldsmed i Aalborg (Olrik 507). *Disk* med graveret Cirkelkors og *Vinflaske,* 11,5 cm høj, med Oblatgemme i Bunden, begge med samme Mærke som Sygekalken.

Alterstager, fra o. 1600, 30,5 cm høje, balusterprofilerede. Paa Fodranden stemplet »G * G«, fordybet, uden Rammefelt.

†*Messehagel,* af rødt Fløjl, med Kors, nævnt 1686 (Rgsk.).

Font, romansk, af Granit, af vanlig Tybotype. Kummen, 74 cm i Tvm., har i Overkanten indhugget et Kors. Midtafløb. Foden er ophugget. Højde 81,5 cm.

Fad (Fig. 14) af Nürnbergerarbejde, fra o. 1575, 44,5 cm i Tvm. I Bunden Kristus-Lammet med Sejersfanen, omgivet af to Ringe, den indre med Bladranke, den ydre med Minuskler. Paa Randen stemplede Ornamenter.

†*Korgitter,* nævnt 1700 (Rgsk. sml. S. 376 nederst).

V. H. 1956

Fig. 14. Skinnerup. Daabsfad (S. 375).

V. H. 1936

Fig. 15. Skinnerup. Detail af Indgangspanel (S. 376).

Korbuekrucifiks, vistnok fra 1700'erne. Kun den o. 145 cm høje Figur, et maadeligt Snitværk, er bevaret og ligger nu paa Loftet.

Prædikestol i Renaissance, fra 1600, enkelt snedkret, med fire smalle Fag. Storfelterne har Arkader med Profilpilastre, perlesnorsmykket Bue og i Buehjørnerne »Liljer«. De tynde Hjørnesøjler har Balusterskaft uden Fodprofiler og firkantede Kapitæler med naivt Bladværk. De smaa Hængeornamenter er formede som Dobbeltvolutter. Egetræet staar renset, med forgyldte Indskrifter, i Storfelterne Skriftsteder, i de øvre og nedre Smalfelter: »Ædific. Anno Domini 1600. Renovat. Anno Domini 1886« (»bygget 1600 — istandsat 1886«).

Stolestader, nymodens; 1875 var de »rigt udskaarne, men uden Smag«. Bevaret er Vægpaneler med enkle Fyldinger fra o. 1600—1650, og ved Indgangen staar to Paneler fra Tiden o. 1580—90 med Fyldingsspejl, hvori er skaaret Foldeværk i degenereret Form, Rosetter samt tre Versalindskrifter (Fig. 15): »Gud ver mig arme Synder nadig oc barmhiertig F.C.S.« (d. v. s. for Christi Skyld?) — »Ihvort vi os i Verden vende, da er Døden dog den siste E (d. v. s. Ende). Den som fryter(!) Heren hanem det g. v.« (d. v. s. gaa vel?) — »Tacher Herren«. I Listernes runde Tunger er der indstemplede Stregcirkler. 1715 lavedes 21 Stoledøre à 1 Mark i Arbejdsløn (Rgsk.).

†*Skrifte- og Degnestol,* nævnt 1700 (Rgsk.).

Af Inventaret blev †Altertavle, †Alterskranke, †Korgitter, Font, †Skrifte- og †Degnestol udbedret med Maling 1700, mens Trappen til Loftet blev malet og stafferet med Farver og Forgyldning, alt udført for 15 Rdl. og 3 Mrk. af Bertel Uldrichsøn Schnell i Tisted (Rgsk.).

†Kirkedør med Jernbeslag, nævnt 1875.

Klokke fra 1653 med Versaler over Bladfrise: »Her Jens Olufsøn Sognprest til Skinderup Kierch«; paa Legemet: »Antonius Wiese in Lubeck Anno 1653«. Tvm. 64,5 cm.

GRAVMINDER

Epitafier. *1) o. 1725. Kun det glatte Gavlstykke, af Fyr, en stor Trekantgavl, flankeret af to mindre, er delvis bevaret, med malet Dekoration, et af Krigsredskaber omgivet Vaabenskjold: en af en Løve holdt Skraabjælke, hvori tre seksoddede Stjerner; paa den kronede Hjelm en Paafjer med seksoddet Stjerne, Hjelmklædet udgaar fra Skulderpartiet. I Sidetrekanterne graat i graat malede, buttede Englebørn, der holder et Klæde, hvorpaa et rødt Felt med Frederik 4's Navnetræk. Stykket hang 1875 paa Norddørens Plads sammen med en *†Kaarde* og en *†Fane,* ligeledes med Frederik 4's Navnetræk. Nu i Tisted Museum.

2) Michel Pedersen, Gaardmand, død 1812, og Hustru Karen Nielsdatter Tousgaard, død 1799. Enkel Støbejernsplade med Relief, en sørgende Genius. Næppe ældre end o. 1850. Sammen med tre lignende Plader fra 1860'erne ophængt i Taarnrummet.

Flere *Blikplader* med malede Gravskrifter, fra o. 1850, er ophængt i Kirken.

Gravsten. 1) (Fig. 10) romansk, af Granit, 169 × 27—29 cm, skriftløs, med et ophøjet Kors, hvis Arme smalner svagt ind mod Skæringen. De korte, vandrette Arme naar ikke til Stenens Yderkanter, men de lodrette fylder hele Længden. Til den meget lange, nedre Korsarm slutter sig en Golgathahøj med skraa Sider[7]. Nu opsat i Taarnets Sydmur. Stenen flyttedes 1912 paa Nationalmuseets Foranstaltning tilbage til Kirken, efter at den var fundet som Tærskelsten i en Stalddør i Skinnerup By; fra denne Anvendelse stammer to Par Huller til Dørkarmenes Jernsko.

2) Brudstykker af en lignende Sten med latinsk Kors paa pyramideagtig Golgathahøj, nu indmurede i søndre Kirkegaardslaages Murpiller. 1912, da Stenen endnu var hel, 121 × 45—43 cm, laa den midt under Kørelaagen.

3) Vistnok romansk, af Granit, 87 × 43 cm, med Kantprofil og nogenlunde midt paa Fladen et konturhugget Georgskors. Nu opsat i Taarnets Sydmur, tidligere Tærskelsten i Vaabenhusdøren.

4) *Fragment af en Kalksten fra o. 1625, med to Relieffer, Krucifiksgruppe og Kristi Opstandelse under Arkader samt et Englehoved over Buen. Stenen stammer fra samme Værksted som V.-Vanned Gravsten Nr. 2 (S. 282). Fandtes 1913 i en Have i Skinnerup By. Nu i Tisted Museum.

KILDER OG HENVISNINGER

Regnskaber 1686—1719, div. Aar (LA. Viborg). — Museumsindberetninger af C. Engelhardt og J. Magnus-Petersen 1875, C. M. Smidt 1912, V. Hermansen og C. A. Jensen 1936. Revideret af C. A. J. og E. M. 1938.

Chr. Heilskov: Personalhistoriske Indskrifter fra Hundborg Herred, i AarbThisted. 1925. S. 4.

Thura: Aalborg Stift S. 453. S. Abildgaard: Notebøger I, 121 (løst Blad med Tegning af de gotiske Figurer), XIII. 1767. S. 51 (NM). F. Uldall: Optegnelser om de danske Landsbykirker II. 1886. S. 357 (NM). Jens Foged: Opmaalinger 1930 i Tilknytning til Opførelsen af Taarnet, Kopier i NM.

[1] SamlJyHT. 2. R. II, 398—401. [2] Fortegnelser over Danmarks Kirker o. 1630 og 1666 (RA). [3] Matriklen 1664 med Tilføjelser (RA). [4] Ældste danske Archivregistraturer III, 156. Thura (o. 1730) opfører Sognet under Hillerslev Herred, mens Danske Atlas V. 1769. S. 450 skriver, at det »er i gamle Dage, og endnu af nogle, henregnet til Hillerslev Herred«. Endnu hos Aagaard (Beskrivelse over Thye. 1802. S. 161) er det opført som hørende til Hillerslev Herred. [5] P. L. Hald i Thisted Amts Avis 15. Nov. 1930. [6] P. L. Hald i AarbThisted. 1931. S. 213. [7] Løffler: Gravsten Tav. X, 56.

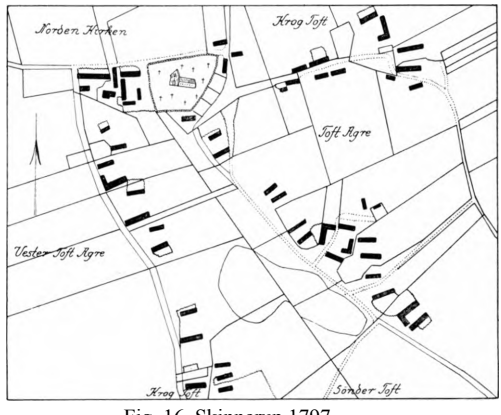

Fig. 16. Skinnerup 1797.